

Annotatie

Verzendkosten mogen niet, wel ontvangst van het boekenpakket bij niet betalen van de borg

Naar aanleiding van een persbericht van de Vereniging Openbaar Onderwijs over borg en verzendkosten voor de gratis schoolboeken stelden de Kamerleden Jasper van Dijk (SP) en Ineke Dezentjé-Hamming (VVD) op 26 juni 2009 Kamervragen (2009Z12510) aan staatssecretaris Marja van Bijsterveldt. De Vereniging Openbaar Onderwijs stelde dat vanwege de wettelijke omschrijving dat de gratis schoolboeken ‘om niet’ worden geleverd, er geen verzendkosten of borg aan ouders mag worden gevraagd. De juridische term ‘om niet’ betekent immers ‘kosteloos en zonder enige vorm van tegenprestatie’.

In haar antwoorden op de Kamervragen geeft de staatssecretaris allereerst aan dat alle scholen in het VO de brochure “Uw bijdrage aan de schoolkosten” hebben ontvangen, waarin de borg wordt genoemd als een legitieme manier om te voorkomen dat scholen voor schade aan boeken opdraaien. Daarbij wijst zij erop dat ook de Vereniging Openbaar Onderwijs bij de totstandkoming van de brochure was betrokken. De Vereniging Openbaar Onderwijs was inderdaad betrokken bij deze uitgave. Echter, na zorgvuldige bestudering van de wettelijke formulering en geconfronteerd met vele vragen uit de praktijk heeft de Vereniging Openbaar Onderwijs zijn mening bijgesteld. Ook de andere onderwijsorganisaties hebben zich helaas de gevolgen van de omschrijving ‘om niet’ bij het maken van de brochure onvoldoende gerealiseerd.

Op de vraag of de borg (of bruikleenovereenkomst) een vorm van tegenprestatie is, antwoordt de staatssecretaris dat dit niet het geval is. Zij is het wel eens dat vanwege ‘om niet’ er geen materiële of immateriële tegenprestatie aan ouders mag worden gevraagd. Een borg of bruikleenovereenkomst is dat volgens haar slechts een voorziening die een school treft om haar eigendommen te beschermen. Deze redenering gaat volgens de Vereniging Openbaar Onderwijs mank en houdt in ieder geval in dat, ongeacht betaling van borg of tekenen van bruikleenovereenkomst door ouders, de boeken altijd worden geleverd.

Ook antwoordt Van Bijsterveldt dat ouders niet verplicht zijn een borg te betalen, maar er evenwel voor kunnen kiezen achteraf een eventuele rekening te ontvangen. Zij verwijst daarbij naar de helpdesk van de Taskforce Gratis Schoolboeken (www.gratisschoolboeken.nl) en stelt dat deze geen onhelderheid over de borg laat bestaan. Het is wat jammer dat in de antwoorden de tekst van de site niet is weergegeven. Deze luidt: ‘Scholen (of distributeurs die in opdracht van de school handelen) kunnen het betalen van de borg niet als voorwaarde stellen. Scholen zijn wettelijk verplicht om leerlingen van lesmateriaal te voorzien.’ Het betalen van een borg lijkt dus sterk op hoe wordt omgegaan met de vrijwillige ouderbijdrage, waarbij scholen vaak vergeten ‘vrijwillig’ te noemen. Bij de borg is de Vereniging Openbaar Onderwijs ‘vrijwillig’ nog nooit tegen gekomen. Het wordt als verplicht door ouders ervaren omdat de borg achteloos op de rekening prijkt.

Ten onrechte dus, Ouders hebben dus een individuele keuze. Die keuze wordt de ouders echter helemaal niet voorgehouden. Bij de bestelling van de boeken moet het vakje borg worden aangevinkt om de bestelling te kunnen afronden. Dat geldt voor de verzendkosten meestal ook.

Op de vraag of scholen of distributeurs verzendkosten wel in rekening mogen brengen, is de staatssecretaris duidelijk. Dat mag niet. De Vereniging Openbaar Onderwijs stelt dat ouders die al hebben betaald, de verzendkosten volgens deze redenering bij de school kunnen declareren. Komt de rekening nog, naar verwachting in augustus, dan kunnen de borg en de verzendkosten in mindering worden gebracht.

Volgens de staatssecretaris heeft de oudergeleding van de MR wel degelijk een positie met betrekking tot de voorziening van borg die de school treft. Zij verwijst naar artikel 14, tweede lid, onder d, van de WMS. Dit artikel heeft het over beleid met betrekking tot 'het beheersbaar houden van de middelen die van de ouders of de leerlingen worden gevraagd voor schoolboeken en lesmateriaal...en voor andere schoolkosten'. Het artikel dateert van vóór de gratis schoolboeken en gaat dus over het te betalen boekenpakket. Het boekenpakket is nu gratis en daarmee zeer goed beheersbaar. En iets dat gratis is, kan niet onder 'andere schoolkosten' vallen. De verwijzing naar dit artikel is de enige mogelijkheid om de MR een positie te geven. De verwijzing heeft echter geen enkele materiële consequentie. De MR heeft dus geen positie.

Almere, 6 juli 2009